

Kraj Ústecký

Úvod

Severovýchodní hranici České republiky lemuje pás Krušných hor, ve středověku hlavní zdroj nerostného bohatství, které se stalo základem feudální železářské výroby. Krajinou Českého středohoří protéká Labe, které představovalo přirozenou dopravní tepnu a dosud lodní dopravě slouží i s novými velkolepými vodohospodářskými stavbami jezy, zdymadly a elektrárnami.

Nálezem hnědého uhlí později převážně těženého povrchovým způsobem, se rychle nastartoval rozvoj průmyslové výroby od klasické strojírenské přes chemický průmysl až po potravinářská odvětví.

S rozvojem průmyslu se velmi rychle rozvíjel i fenomén doby – železniční doprava, jak ukazuje v roce 1850 zprovozněná severní Státní dráha, druhá trať po pražsko – olomoucké dráze, vedoucí z Prahy do Děčína a dál na Drážďany. Významným se stal i textilní průmysl zakládaný v povodí menších řek a charakteristický i pro nejsevernější část Šluknovský výběžek.

Světové proslulosti však dosáhla jižní část regionu v oboru chmelařství. Žatecký červený poloraňák je dnes světově uznanou značkou. I proto se připravuje nominace Žatce a okolí na zápis na Listinu světového dědictví UNESCO.

Červeně vyznačené lokality jsou určeny pro vážné zájemce a odborníky na příslušnou tematiku .

Zkratky: KP = kulturní památka, NKP = národní kulturní památka, PR = památková rezervace

Vysoká atraktivita pro cestovní ruch

doprava				
lokality	objekt	statut objektu	popis	přístup
Děčín DC	Ovčí lávka www.libri.cz	KP	Most dal postavit přes Jílovský potok roku 1561 Günter z Bünau při rozšiřování pastvin pro chov ovcí. Most je z pískovcových kvádrů, dlažba z čedičových valounů. Vyklenutí (převýšení 1,5m ve středu) patrně kvůli plavení dřeva nebo jako ochrana před náporům povodní.	Běžně přístupné
Vejprty CV	Nádraží www.cd.cz	Není zapsáno	Architektonicky velkoryse pojaté nádraží bylo postaveno v souvislosti se zahájením provozu na trati Chomutov – Vejprty v roce 1872.	Budova zčásti běžně přístupná, v provozu, zbytek v havarijním stavu
Zubrnice UO	Nádraží www.turistika.kr-ustecky.cz	Není zapsáno	Provoz na trati z Velkého Března do Verneřic byl zahájen 18.8.1890. provoz ukončen roku 1978. Dnes je v prostorách nádraží v Zubrnících malé železniční muzeum.	Muzeum přístupné: út – ne (V.-IX) so –ne 9-18 (III.-X.) út – pá dle tel. doh. (V. – VIII.)
Dolánky nad Ohří, LT	milník www.eurobeds.cz	KP	Barokní milník se sochou Krista Trpitele postaven na půli staré cesty mezi Vídní a Berlínem.	Běžně v krajině přístupné.
Teplice TP	Nádraží	KP	Teplické hlavní nádraží bylo situováno do míst, kde se dříve nacházely cihelny. Zprvu stálo dost osaměle za městem a teprve pozdější domovní výstavba je přiblížila více k městu. Původní vzhled budovy vypadal poněkud odlišně od dnešního, který je dílem přestavby z roku 1871. Nádraží s kompletním vybavením služeb, na jehož realizaci se podílel architekt Turba, patřilo ve své době k nejvelkolepějším a nejmoderněji zařízeným v celé Evropě	V provozu, přístupné
Chomutov CHO	Nádraží	Není zapsáno		V provozu, přístupné

Ovčí lávka Děčín

Nádraží Zubrnice

Nádraží Teplice

Nádraží Chomutov

těžba				
lokality	objekt	statut objektu	popis	přístup
Most - Růžodol - Kopisty MO	Důl Julius www.eurobeds.cz	KP	Důl byl postaven v letech 1881-1884. Dnešní podoba z přestavby před 1. světovou válkou. V polovině 90. let byl důl již vytěžen, takže přestal sloužit svému účelu. Technické zařízení bylo zachováno a je funkční. V rámci podkrušnohorského technického muzea byla v objektu dílen dolu Julius vybudovaná simulovaná štola s replikami hlubinných chodeb a původním vybavením	Přístup v návštěvní době muzea (tel.: 476 209 296)
Měděnec CHO	Těžba rud www.eurobeds.cz www.medenec.cz	Není zapsáno	Těžba měděných rud na vrchu Mědník od 15. stol., do současnosti dochovány četné pozůstatky důlních děl. V r. 1994 zahájil činnost soukromý hlubinný důl. Vznikla tu i důlní expozice s možností prohlídky podzemních prostor. V r. 1998 však byla těžba ukončena. Muzeum je v současné mimo provoz. V květnu 2007 byla znovu otevřena Štola Maria Hilfe (Marie Pomocná), která je přístupná veřejnosti	Návštěva v červenci a srpnu denně mimo pondělí. Prohlídka se uskuteční vždy v celou hodinu a trvá cca 40 min. poslední návštěvníci budou bráni v 16:00 hod.

Důl Julius Růžodol – Kopisty

Důl Julius Růžodol – Kopisty

Těžba rud Měděnc

potravinářství – pivovary, cukrovary, lihovary, mlýny, mlékárny

lokality	Objekt	statut objektu	popis	přístup
Žatec LN	Dreherův pivovar www.pivovary.info/	Není zapsáno	Pivovar podnikatele Drehera byl postaven roku 1898 na okraji města. Provoz ukončen 1948, zachovaný průmyslový areál velkolepě architektonicky pojatý.	Nepřístupný
Žatec LN	měšťanský pivovar www.pivovary.info/	Není zapsáno	Roku 1800 byl uveden do provozu pivovar postavený dle plánů stavitele Lorenze Rotta v areálu bývalého hradu. Dnešní podoba pochází z doby modernizace ve druhé polovině 19. století. Pivovar je v provozu a nabízí v rámci prohlídky i ochutnávku několika druhů piv.	Přístupné v rámci prohlídkové trasy
Žatec LN	Skład chmele	Není zapsáno	V objektu je umístěno Museum chmelařství.	Přístupné v rámci prohlídky muzea.
Petrohrad LN	Pivovar www.pivovary.info/	KP	Vystaven v letech 1862–63 v neorománském stylu podle projektu J. Zítka pro hraběte Čermína; výroba ukončena 1967.	nepřístupné
Děčín	Pivovar Podmokly www.pivovary.info/	KP	Dnešní podoba pivovarského areálu pochází z roku 1902, kdy byl původní pivovar z roku 1849 značně modernizován. Areál je dokladem moderního pivovarského průmyslového areálu z počátku 20. století. Provoz ukončen roku 1995. V roce 2001 začal vlastník objektu bývalého děčínského pivovaru, firma BASH, přestavovat budovy na velkoobchodní potraviny, vše pro řemesla, dům, zahradu a domácnost, parkoviště ve dvou podlažích pro více než sedm set aut, drobné obchody a kanceláře. Památkově chráněné části by měly sloužit stylové síti obchodů a služeb.	Běžně přístupné
Bohušovice nad Ohří	Pivovar www.pivovary.info/	Není zapsáno	"První severočeský akcijní pivovar v Bohušovicích" byl založen v roce 1896. Provoz ukončen v roce 1952. Průmyslový objekt je nejen dominantou krajiny, ale také příkladem výrazné architektury se secesními prvky.	Nepřístupné
Havraň	cukrovar	Není zapsáno	Poměrně zachovaný areál cukrovaru byl založen v roce 1881 Karlem Ditrichem. Provoz ukončil 1978.	Nepřístupné
Varnsdorf	Městská jatka www.sluknovsko.cz	Není zapsáno	V roce 1899 na základě nových moderních principů porážky vypracoval stavitel Anton Möller zcela vzorový projekt městských jatek. Ústřední budovou celých jatek se stala budova chladírny s vodojemem a charakteristickou věžičkou, kotelnou a komínem na ose s hlavním vstupem. Technologické zařízení dodala firma Ruston a spol.a.s. Připravuje se rekonstrukce, po jejím ukončení bude objekt zpřístupněn.	V současné době nepřístupné.
Chřibská - Dolní Chřibská	Mlýn na koření www.chrubska.cz	KP	Původní patrová budova mlýny je ojedinělým dokladem speciální výroby, původní zařízení na vodní pohon nahrazeno elektromotory, vnitřní strojové zařízení zachováno. Po vyřešení vlastnických vztahů provede obec rekonstrukci objektu, kde kromě mlýnského zařízení bude k vidění také expozice NP České Švýcarsko.	Předpokládá se zpřístupnění.
Úštěk LT	Sladovna www.hrady.hyperlink.cz	Součást zámku KP	Jako sladovna byla využívána část zámku, který byl roku 1779 prodán právovládním měšťanům. Budova má středověké jádro, detaily a klenby z počátku 16. stol., brána dvora a štítové průčelí z poslední čtvrtiny 17. století.	Ve špatném stavu, nepřístupné

potravinářství – pivovary, cukrovary, lihovary, mlýny, mlékárny

lokality	objekt	statut objektu	popis	přístup
Česká Kamenice DE	Pivovar www.pivovary.info/	KP	Dnešní podoba rozsáhlého pivovarského areálu, který byl založen v roce 1640, je dokladem několika stavebních etap v rámci rozšiřování a modernizace pivovaru. Provoz ukončen v roce 1951. V objektu byly v roce 2003 skladovací prostory a výrobní krmiv pro zemědělce. Oživit v obci výrobu piva chtěl nový majitel zdejšího pivovaru.	Zatím nepřístupné
Toužetín, část Donín LN	Větrný mlýn www.hrady.cz/index.php?OID=957-75k	KP	Zděný mlýn vybudován v polovině 19. století. Krátce pracoval i na parní pohon. Opravu provedl vnuk posledního majitele.	Nepřístupné.
Louny	Jiráskův mlýn	Není zapsán	Dnešní novorenesanční podobu dostal mlýn po požáru r. 1895. Měly své středověké předchůdce: na místě Režné na levém břehu řeky stál Hasáčert, naproti pak Horní mlýn s vodárenskou věží.	V provozu, nepřístupné
Horní Podluží, část Světlík	mlýn	KP	Větrný mlýn byl postaven roku 1843 a svému účelu sloužil po celé století až do roku 1945. Poté mlýn využívalo několik soukromých majitelů, po roce 1989 jej obecní úřad odprodal soukromníkovi. Je to mlýn holandského typu, třípodlažní kruhová stavba je kamenná, má průměr 10,5 m a výšku 14 m, otočná střešní konstrukce nesla pět lopatek. Po roce 2002 byl mlýn zčásti rekonstruován	Volně přístupný
Postoloprty	pivovar	KP	Původní barokní budova vznikla v letech 1692-1695 podle návrhu vlášského stavitele G. A. Maggiho a po roce 1860 tu vznikly zajímavé objekty chladicí a varny	nepřístupné

Dreherův pivovar Žatec

Měšťanský pivovar Žatec

Pivovar Petrohrad

Pivovar Podmokly Děčín

Pivovar Bohušovice nad Ohří

Městská jatka Varnsdorf

Sladovna Ústěck

Mlýn na koření Dolní Chřibská
www.chrbska.cz

Sladovna Česká Kamenice

Sklad chmele Žatec

Pivovar Postplovrtý

Mlýn Louny

Mlýn Donín

Mlýn Světlík

vodárenství, energetika

lokality	objekt		popis	Přístup
Vrutice LT	Vodárna www.svs.cz/show/doc.do?docid=148 - 30k	Není zapsána	Čerpací stanice postavena v roce 1902 jako součást vodovodu, který zásoboval Litoměřice vodou z podzemních zdrojů ve Vrutici. Vodovod vybudovala významná vodohospodářská firma Ing. Aloise Niklase z Teplících - Šanova, Záměr rekonstruovat objekt bývalé čerpací stanice na muzeum vodárenství vznikl v Severočeské vodárenské společnosti v roce 2000. V této době byla čerpací stanice více než dvacet let. Rekonstrukce a nové využití objektu pomohly zachránit reprezentativní ukázkou průmyslové architektury přelomu 19. a 20. století.	Prohlídku objektu lze uskutečnit na základě předběžné dohody.
Ústí nad Labem	Zdymadlo Střekov www.ceskestredohori.cz	KP	V letech 1924–1936 vybudováno Masarykovo zdymadlo a elektrárna na Labi podle projektu F. Vahaly; strojní vybavení dodala firma ČKD a bratři Prášilové. Vodní hladinu řeky vzdouvá 111 m dlouhý jez, rozdělený třemi pilíři do čtyřech polí po 24 m. Na pravém břehu přiléhá k tělesu jezu plavební zařízení, tvořené dvěma plavebními komorami. Na levém břehu navazuje na jez vodní elektrárna se třemi Kaplanovými turbinami.	Zdymadlo, které se nachází přímo pod skálou hradu Střekova, slouží zároveň jako lávka pro pěší. Na pravém labském břehu prochází skrze areál zdymadla cyklostezka
Český Jiřetín - Fláje	Plavební kanál www.czecot.cz	KP	Flájský kanál vybudován k plavení dřeva z Flájí do Saska (sloužil 1629–1872), poté využíván jako přívod vody k pohonu strojů do továrny na lepenku v Horním Jiřetíně. Z části zaplaven přehradou Fláje v vybudovanou v letech 1954–63 jako zásobárna pitné vody pro Mostecko	Volně přístupné.

Vodárna Vrutice

Zdymadlo Střekov

hutnictví, slévárnictví, strojní průmysl				
lokality	objekt	statut objektu	popis	přístup
Kovářská CHO	Železárna www.eurobeds.cz www.muzeum-most.cz/montan_region	KP	Tradici železářství v Krušných horách dokládají zbytky železárny, která je písemně doložena k roku 1685. V roce 1808 zde byla postavena vysoká pec. Železárna rozšířila v roce 1833 majitelka panství Červený Hrádek. Výroba železa skončila v roce 1864, kdy následně nový vlastník firma Lienert a Weinert zde zřídila pilu a výrobní šindelů. Romantické zbytky obvodových zdí jedné z provozních budov jsou spolu s blízkou vápenkou dobrým turistickým cílem.	Volně přístupné v krajině.

Železárna Kovářská

různé				
Lokalita	objekt	Statut objektu	popis	přístup
Kovářská CHO	Vápenka www.eurobeds.cz	KP	Torzo vápenky, které je mimořádnou památkou vápenictví v regionu, pochází z 1. poloviny 19. století. Vápenka zpracovávala vápnitý dolomit ze sousedního lomu, provoz ukončen 1924.	Volně přístupné v krajině.
Benešov nad Ploučnicí	Továrny společnosti Benar www.eurobeds.cz	Není zapsáno	Na řece Ploučnici ve Františkově a v Benešově dokládají průmyslovou textilní výrobu továrny z počátku 20. století. Některé z nich stále v provozu, jiné opuštěné nebo druhotné využití. Ve Františkově poblíž továrního areálu dělnická kolonie.	Nepřístupné
Rumburk	přádelna	KP	Od roku 1713 působil v Rumburku Angličan Robert Allason a založil zde plátenickou firmu, největší svého charakteru v Čechách. Dochovaná budova postavena v roce 1720.	Nepřístupné
Meziboří - Meziboří u Litvínova MO	Textilka Rico	Není zapsáno	Areál textilní továrny Rico byl založený firmou Marbach a Riecken v letech 1829 – 1831. Dnešní podoba pochází z přelomu 19. a 20. století. Za pozornost stojí také vila majitelů s arboremem.	Nepřístupné
Přestanov UL	Litinový monument www.hrady.cz	KP	Litinový památník bitvy u Přestanova byl odlit v železárnách v Komárově v roce 1836 a je nejlepším příkladem použití železa v monumentální pomníkové tvorbě.	Volně přístupné v krajině.
Osek, TP Ústecký kraj	odpočivný kámen www.eurobeds.cz	KP	Jeden z odpočivných kamenů, které nechal umístit osecký opat Laurencius Scipio v roce 1672.	Volně přístupné v krajině.
Terezín LT	Vojenská pevnost	PR	Vybudována v letech 1780 – 1791 podle vrcholné vojenské strategie včetně vnitřního města a bastionového opevnění.	Přístupné.
Chomutov CHO	Kamencové jezero	Není zapsáno	Vzniklo jako pozůstatek po hornické činnosti – těžby kamence k výrobě síry, která započala v roce 1558. Kamence se zpracovával v huti Sv. Kryštofa, provoz ukončen na počátku 19. století, kdy došlo k zaplavení vytěženého prostoru.	Přístupné.

Vápenka Kovářská

Továrny společnosti Benar Benešov nad Poučnicí

Litinový monument Přestanov
www.hrady.cz

Vojenská pevnost Terezín

(c) 2007 - Kamencovejezero.cz

Kamencové jezero Chomutov
www.kamencovejezero.cz/